

Sundhedsstyrelsen anvender en række kriterier til at vurdere, om givne eksponeringer udgør et sundhedsmæssigt problem, som offentligheden skal informeres om, og hvor der bør gives anbefalinger om adfærdreguleringer i forhold til den konkrete eksponering.

Ved anvendelse af disse kriterier vurderes omfanget af kausalitet, som er angivet i den klassiske metodologiske litteratur, og finder anvendelse ved gennemgang af videnskabelige undersøgelser. Den videnskabelige litteratur offentliggøres i videnskabelige tidsskrifter, der er underlagt en såkaldt peer review ordning, hvilket indebærer at videnskabsfolk anonymt vurderer andre videnskabelige arbejde, før det antages til offentliggørelse i et videnskabeligt tidsskrift. Denne peer review ordning er etableret for så vidt muligt at sikre, at de videnskabelige undersøgelser, der publiceres i videnskabelige tidsskrifter, kan leve op til en videnskabelig kvalitet både m.h.t. metode og rapportering af de fund, der er i undersøgelse.

Når Sundhedsstyrelsen vurderer en videnskabelig rapport, lægges der derfor vægt på, at de videnskabelige undersøgelser har været offentliggjort i den type videnskabelige tidsskrifter, der anvender dette vurderingssystem. Sundhedsstyrelsen skelner derfor også mellem på den ene side videnskabelige artikler offentliggjort efter disse retningslinier og på den anden side, med faldende vægning, på foredrag eller andre præsentationer på videnskabelige kongresser, rapporter fra forskningsinstitutioner der ikke indeholder originale forskningsresultater, regeringsrapporter, pressemeddelelser fra forskere, meddelelser i medier. De sidste former for offentliggørelse bliver ikke tillagt en stor vægt, da den endelige fremstilling af resultaterne og konklusionerne derfra kan og oftest vil blive påvirket af peer-review processen. Denne proces er naturligvis ikke en garanti for en uanrørbelig kvalitet, men sikrer at resultaterne af videnskabelige undersøgelser underkastes et minimum af kvalitetskontrol. Det kan tilføjes, at der i de senere år i visse store tidsskrifter er gjort meget for en hurtig offentliggørelse af særligt betydningsfulde undersøgelser.

I den sundhedsfaglige vurdering af en konkret videnskabelig undersøgelse indgår en nøje vurdering af de eksponeringsoplysninger der er angivet, en vurdering af hvorledes undersøgelsen er tilrettelagt, og hvilke potentielle fejlkilder der er taget højde for, og hvilke der ikke er taget højde for. Vurderingen omfatter også informa-

tion om eventuelle selektionsproblemer, tilrettelæggelsen af den statistiske analyse og af rapporteringens kvalitet, herunder diskussionen af forskernes egne resultater i forhold til den videnskabelige litteratur i øvrigt. Sundhedsstyrelsen anvender disse kriterier ved vurderingen af eksperimentelle undersøgelser på cellekulturer, undersøgelser af dyr og undersøgelser af mennesker.

Sundhedsstyrelsen vægter løbende informationen fra de nævnte tre principielt forskellige forskningsområder og foretager herefter en sundhedsfaglig vurdering af, i hvilket omfang en given eksponering udgør et helbredsproblem. Data fra de tre områder kan ikke overføres direkte til andre områder, men indgår i den samlede vurdering. Således kan et studie, der viser en effekt i en cellekultur, ikke direkte overføres til, at den samme effekt vil kunne genfindes i levende mennesker – og derfor anvender Sundhedsstyrelsen en samlet vurdering af data fra alle tre områder som grundlag for den endelige sundhedsfaglige anbefaling.

Eksempelvis blev der i efteråret 2003 offentliggjort en rapport fra et større projekt støttet af EU Kommissionen, der i en række undersøgelser belyser i hvilket omfang, der kan fremkaldes genetiske skader i celler efter eksponering for radiofrekvente elektromagnetiske felter. Resultaterne af disse såkaldte Reflex undersøgelser er endnu kun offentliggjort samlet som korte (2-300 ord) opsummeringer og er fremlagt i foreløbig form ved en række videnskabelige møder. Sundhedsstyrelsen kan derfor ikke tillægge disse foreløbige, ikke peer reviewede, resultater en stor vægt, men afventer de færdige publikationer i videnskabelige tidsskrifter, før resultaterne kan indgå i den samlede sundhedsfaglige vurdering af eventuelle helbredsskader ved den pågældende eksponering.

Sundhedsstyrelsen er også opmærksom på eventuel kritik fra andre videnskabsfolk af offentliggjorte videnskabelige undersøgelser. Eksempelvis blev der offentliggjort en undersøgelse, der viste at eksponering af rotters hjerner medførte, at der opstod sorte pletter i hjernevævet. Resultaterne fremkaldte en større offentlig debat om sundhedsskadelige effekter ved mobiltelefoner og antenner til mobilkommunikation. Efterfølgende er denne undersøgelse blevet kritiseret for, at tilrettelæggelsen ikke var korrekt, at de sorte pletter også blev fundet i et vist omfang blandt de dyr der ikke var eksponeret, og at tidsperioden hvor undersøgelsen blev gen-